

Міністерство освіти і науки України
Департамент гуманітарної політики
Вінницької обласної державної адміністрації
Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

СУЧАСНА ЛІНГВОДИДАКТИКА В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ: ПРОБЛЕМИ, ПОШУКИ, ЗДОБУТКИ

Збірник матеріалів XI Всеукраїнської
науково-практичної конференції (23 квітня 2025 року)

Вінниця
КЗВО «ВГПК»
2025

УДК 373.2.016:81
С 91

Рекомендовано до друку вченою радою Комунального закладу вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
(протокол № 10 від 14 квітня 2025 року).

Сучасна лінгводидактика в Новій українській школі: проблеми, пошуки, здобутки: збірник матеріалів *XI Всеукраїнської науково-практичної конференції* / упор. та відп. за випуск Н. І. Скрипник, Г. В. Хоміцька, Ю. Б. Лебедь. Вінниця : КЗВО «ВГПК». 2025. 223 с.

Відповідальність за зміст статей несуть автори

Матеріали видаються в авторській редакції

Упорядники та відповідальні за випуск:

Скрипник Н. І., кандидат філологічних наук, завідувач кафедри української філології, спеціаліст вищої категорії Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»;

Хоміцька Г. В., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист кафедри української філології Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»;

Лебедь Ю. Б., кандидат філологічних наук, завідувач кафедри зарубіжної літератури та основ риторики, спеціаліст вищої категорії Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».

Рецензенти:

Вітюк Валентина Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії та методики початкової освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Сукаленко Тетяна Миколаївна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури Державного податкового університету;

Січкарь Світлана Анатоліївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, зарубіжної літератури та журналістики Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

У збірнику вміщено тексти доповідей учасників *XI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна лінгводидактика в Новій українській школі: проблеми, пошуки, здобутки»*, проведеної 23 квітня 2025 року на базі Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж». Теми доповідей стосуються актуальних питань мовної, літературної, іншомовної освіти, а також психолого-педагогічних особливостей організації освітнього процесу в НУШ.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ	
<i>Аліна СОРОЧАН, Катерина КЛИЩУК, Ірина СОРОЧАН</i> Інструментарій розвитку риторичних умінь здобувачів освіти на уроках словесності	9
<i>Діна КУЗЬМИНСЬКА</i> Креативність і мовлення: психологічні аспекти творчого самовираження особистості	17
<i>Соломія ЛІГАСHEВСЬКА, Ірина ЛАГОЛА</i> Значення творів художньої літератури у формуванні громадянської компетентності молодших школярів	22
<i>Юлія СТЕЦЮК, Ірина ЛАГОЛА</i> Екологічна казка як засіб формування екологічної свідомості молодших школярів	28
Розділ І ТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	
<i>Альона КРИВОХИЖА, Ольга ДІБРОВА</i> Вивчення фразеологізмів на уроках української мови у 5 класі НУШ	34
<i>Анна БОЙЧУК, Галина ХОМІЦЬКА</i> Збагачення словникового запасу здобувачів початкової школи у процесі засвоєння граматико-орфографічних знань	37
<i>Богдана АРТЕМЕНКО, Тетяна ОМЕЛЯНЧИК</i> Шляхи формування самостійного читання в системі позакласного читання	43
<i>Мар'яна СУМИК, Руслана ГАЛИЦЬКА</i> Формування правильного наголошування в учнів початкової школи	48
<i>Ольга ПРИСЯЖНЮК, Галина ХОМІЦЬКА</i> Методика роботи над фразеологізмами як засобом формування культури спілкування здобувачів Нової української школи	52
<i>Світлана ТАНАСІЄНКО, Галина ХОМІЦЬКА</i> Творчі вправи як засіб розвитку мовлення в процесі вивчення дієслова в початкових класах	57
Розділ ІІ ІННОВАТИКА В МОВНІЙ ТА ЛІТЕРАТУРНІЙ ОСВІТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	
<i>Алла БАБІЙ, Надія СКРИПНИК</i> Формування умінь текстоінтерпретації та текстотворення засобами літератури	63
<i>Анастасія КОВАЛЬСЬКА, Наталія ЛАДИНЯК</i> Застосування інтерактивних методів навчання діалогічного мовлення на уроках	68

української мови в НУШ	
Богдана КОПЛИК, Ольга ДІБРОВА Квест як інноваційна форма проведення уроків української мови в середній школі	72
Мар'яна ДОВБУШ, Ганна ШВЕД Розвиток критичного мислення та формування моральних якостей особистості на уроках української мови	76
Наталія КОЦЮБА Лексичні засоби вираження емотивного значення у художньому творі (на основі роману «Місяцівна» Дари Корній)	80
Христина БАЛА, Надія КАТЕРИНЮК Інтерактивні методи викладання читання в початковій школі	84
Юлія СТЕЦЮК, Руслана ГАЛИЦЬКА Використання інтерактивних методів у викладанні професійно орієнтованої української мови	88
Розділ III ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОЇ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСОБИСТОСТІ	
Альона РУРЕНКО, Надія СКРИПНИК Теоретичні аспекти та специфіка вивчення власних назв	93
Анастасія ТКАЧУК, Надія СКРИПНИК Семантичне вираження символів-зоонімів в українському фольклорі	99
Ангеліна РУДИЧ, Надія СКРИПНИК Орнітологічні слова-символи в українській усній народній творчості	105
Дарія КРАВЧУК, Надія СКРИПНИК Історичні аспекти становлення поняття звертання	109
Ірина РОСЛА, Надія СКРИПНИК Національні та міжнаціональні символи українського простору	115
Марія КОГУТ, Надія СКРИПНИК Флористичний компонент у структурі фразеологізмів в українській мові	121
Розділ IV РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	
Анастасія ГРУБСЬКА, Тетяна ОМЕЛЯНЧИК Робота вчителя над розвитком мовлення здобувачів початкової освіти на уроках української мови	127
Анжела ІЛЬЧЕНКО, Олена ПОХИЛЮК Інтерпретація образів дітей у Дікенса та Бойна	131
Богдана ХАРКО, Тетяна ПАСТУЩАК Інноваційні технології як засіб розвитку зв'язного мовлення молодших школярів на уроках української мови	135

Інна ВІТЮК, Тетяна ОМЕЛЯНЧИК Робота над синонімами як засіб розвитку емоційно-образного мовлення	139
Розділ V СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ОПРАЦЮВАННЯ РІЗНОЖАНРОВИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	
Анастасія ПОХИЛЮК, Олена ПОХИЛЮК Багаторівнева організація роману Марії Матіос «Солодка Даруся»	145
Вікторія ГЛУХЕНЬКА, Тетяна ЯКОВЕНКО Концепція постмодернізму у прозі Юрія Андруховича	150
Діана ЛУКОВА, Тетяна ЯКОВЕНКО Творчість Василя Шкляра як об'єкт уваги літературної критики	153
Олена ПОХИЛЮК Проблематика роману Йоанни Ягелло «Тільки коли йде дощ»	156
Ольга БАБИН, Вікторія ТКАЧЕНКО Феміністична проза Ольги Кобилянської у контексті сучасного прочитання: нові методи аналізу текстів	161
Ольга СМАЛЬ, Людмила ДИЧИК Сучасний погляд на опрацювання різножанрових художніх творів у НУШ	165
Тетяна КОСТЮК, Тетяна ЯКОВЕНКО Український фемінізм у творчій діяльності О. Забужко	169
Розділ VI АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	
Анастасія ДЕРЖАВЕЦЬ, Аліна КУШНІР Basic differences between old English and modern English	174
Вікторія КЛАНЦАТА, Ірина ГОЛОВСЬКА Використання аудіовізуальних матеріалів у навчанні вимови на початковому етапі	177
Віталіна БОКОВЕЦЬ, Лариса МОВЧАН Key methods for translating English slang and their analysis	180
Ірина ВОЛИНЕЦЬ, Лариса МОВЧАН Peculiarities of youth slang in modern English	185
Каріна СОРОЧАН, Олеся МИХАЛЬЧУК Розмовні клуби як дієвий інструмент розвитку іншомовної комунікативної компетентності у позаурочний час	187
Лариса МОВЧАН, Олеся ДРЕЙЧУК З досвіду білінгвального навчання в школах Австрії	191

Лілія БЕСПЕТЧУК, Аліна КУШНІР Фонетична корекція мовлення учнів у процесі вивчення англійської мови	195
Олександра ПУГАЧЕНКО, Вікторія КИЛИВНИК The adjective and its semantic characteristics substantivized adjectives	198
Тетяна КАРПЕНКО, Ірина ГОЛОВСЬКА Роль пісень у формуванні мовної компетентності: психологічні та педагогічні аспекти	203
Розділ VII ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ В РІЗНИХ СФЕРАХ СУСПІЛЬСТВА	
Іванна СТРИКОВСЬКА, Людмила СВИРІПА Вплив та розвиток української мови і літератури в різних сферах суспільства в умовах сьогодення	210
Катерина СТЕЧЕНКО, Тетяна СУКАЛЕНКО Порухення мовних норм у діловому спілкуванні	214
Ліана РУДИКА, Тетяна СУКАЛЕНКО Особливості вживання термінології у сфері правоохоронної діяльності	217
Юлія БОБИК, Тетяна СУКАЛЕНКО Культура спілкування майбутніх юристів	220

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку суспільства постає необхідність у гармонійній та ініціативній особистості, здатній ефективно діяти в постійно змінюваних умовах і адекватно реагувати на впровадження нових реформ.

Модернізація української освіти висуває інноваційні вимоги до сучасного закладу освіти, який повинен сформувати цілісну систему знань, умінь і навичок, а також досвід самостійної діяльності й особистої відповідальності здобувачів освіти. Підвищення якості освіти має здійснюватися не за рахунок додаткового навантаження на партнерів освітнього процесу, а через удосконалення форм і методів навчання, впровадження освітніх технологій, орієнтованих не стільки на передачу готових знань, а на формування комплексу особистісних якостей майбутніх учителів закладів загальної середньої освіти. Використання сучасних психолого-педагогічних технологій дає можливість формувати в молоді готовність до самостійного пізнання навколишнього світу.

Нині основним завданням педагогічних закладів вищої освіти є виховання компетентної особистості, яка не лише володіє знаннями, високими моральними якостями, а й здатна самостійно, нестандартно, креативно діяти в різноманітних життєвих ситуаціях і володіти професійно орієнтованими компетентностями в галузі методики, уміти робити певні наукові висновки.

Провідну роль у становленні майбутнього вчителя як дослідника відіграє написання повідомлень, статей, тез, курсових і дипломних робіт, проєктів, доповідей на науково-практичних конференціях.

Мета цих форм роботи – поглибити знання здобувачів освіти з актуальних проблем методики, оволодіти технологією наукових досліджень, розвинути навички самостійної пошукової роботи, уміння критично осмислювати наукові джерела, знаходити власні шляхи розв’язання методичних проблем, прищепити смак до наукового пошуку, підвищити наукову активність, розвивати креативні здібності, виявляти інтелектуальну ініціативу.

Основні **завдання** науково-дослідної роботи:

- 1) розвивати самостійне наукове мислення здобувачів освіти;
- 2) удосконалювати навички пошуку необхідної науково-методичної літератури;
- 3) формувати вміння опрацьовувати й критично осмислювати теоретичний матеріал із досліджуваної проблеми, аналізувати його, зіставляти, узагальнювати й систематизувати;
- 4) виробляти вміння вивчати, узагальнювати й творчо

використовувати досвід роботи вчителів;

5) оволодівати вміннями практично реалізовувати досліджувану проблему в самостійно виконаних навчально-методичних розробках;

6) формувати такі дослідницькі вміння:

– визначати актуальність теми, відповідність її сучасному стану педагогічної науки та перспективам розвитку й практичним завданням НУШ;

– формулювати компетентності й завдання дослідження;

– з'ясовувати його предмет, об'єкт;

– визначати дослідницькі методи;

– розробляти систему навчання й здійснювати її експериментальну перевірку;

– проводити, описувати й аналізувати проведений експеримент;

– узагальнювати експериментальні результати, обґрунтовувати їх, формулювати висновки й укладати практичні рекомендації;

7) удосконалювати навички наукового писемного мовлення;

8) розвивати риторичні вміння публічно захищати підготовлену роботу (логічно й послідовно здійснювати наукові повідомлення, аргументовано відповідати на запитання, переконливо обстоювати свою думку).

У пропонованому збірнику вміщено тексти доповідей учасників XI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна лінгводидактика в Новій українській школі: проблеми, пошуки, здобутки», проведеної 23 квітня 2025 року на базі Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» у дистанційній формі. Серед її учасників – дослідники, здобувачі вищої освіти педагогічних закладів України.

Усі статті присвячено висвітленню актуальних проблем, досягнень, надбань, перспектив, новітніх тенденцій сучасної мовної, літературної та іншомовної освіти. Автори досліджень намагалися узагальнити теоретичні, практичні, методичні напрацювання вчених та досвід учителів-практиків і на цій основі запропонували власні методичні пропозиції розв'язання окремих проблем.

Організаційний комітет

*Ірина РОСЛА, здобувачка Комунального закладу вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

*Надія СКРИПНИК, кандидат філологічних наук, старший викладач
кафедри української філології Комунального закладу вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАЦІОНАЛЬНІ СИМВОЛИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Анотація. У статті проаналізовано національні та міжнаціональні символи української мови, їхній вплив на формування національної ідентичності та культурної спадщини. Зазначено, що українська мова є важливим елементом національної ідентичності, відображаючи історичні, культурні та світоглядні цінності нації. Особливу увагу приділено національним символам, таким як власні назви, топоніми, антропоніми, а також новим міжнаціональним символам, що з'являються у контексті глобалізації та міжнародних комунікацій. Окремо розглядаються військові символи сучасної України, зокрема позивні, прізвища відомих військових та топоніми, які набули символічного значення в умовах війни. Розкривається важливість таких символів для створення національної ідентичності та підтримання патріотичного духу в Україні.

Ключові слова: національні символи, міжнаціональні символи, українська мова, національна ідентичність, топоніми, антропоніми, військові символи.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі особливої актуальності набуває питання збереження та розвитку національної ідентичності. Одним із ключових чинників ідентичності народу є його мова, яка не тільки виконує комунікативну функцію, а й віддзеркалює історичний, культурний та світоглядний досвід нації. Українська мова, маючи багатовікову історію формування, увібрала в себе низку національних символів, які є маркерами культурної спадщини. Водночас, у зв'язку з активними процесами міжнародної комунікації, вона взаємодіє з іншими мовами та культурами, що сприяє появі міжнаціональних символів. Попри численні дослідження в галузі лінгвістики, семіотики та культурології, питання національних і міжнаціональних символів української мови залишається недостатньо вивченим. Зокрема, потребують детальнішого аналізу семантичні, етимологічні та функціональні особливості цих символів, їхня роль у формуванні мовної картини світу українців, а також їхній вплив на міжкультурну взаємодію.

Стан дослідження проблеми. Багато вітчизняних та зарубіжних учених приділяли увагу питанням мовної символіки, її впливу на формування

національної ідентичності та міжкультурної комунікації. Зокрема, питання національної символіки української мови розглядалися в працях таких дослідників, як О. Потебня, Ю. Шевельов, І. Огієнко та ін., які досліджували історичний розвиток української мови, її семантичні особливості та символічне значення певних мовних одиниць. Мовну ідентичність та українську мову як базову основу національної ідентичності досліджувала Т. Воропаєва. Проте, попри значний науковий доробок, окреслена проблема досі залишається недостатньо дослідженою.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні національних та міжнаціональних символів української мови.

Виклад основного матеріалу. Підставою для виникнення символічного значення у слові є насамперед фонові знання, мовні пресупозиції, оскільки «категорія символу виявляє свій зміст і наповнення завдяки активній дії багатьох власне мовних і головне – позамовних (національних, культурних, соціальних, релігійних та інших) чинників, що визначають його розуміння всіма членами даного соціуму» [1, с. 4].

Безумовно, між символікою і національно-мовною картиною світу існують тісні взаємозв'язки, і це характерно для усіх різновидів символів. Мається на увазі, що й архетипні символи, які виражають значення, спільні для великої частини людності, і отримують властиві їм риси через подібність природи і психіки людини, все-таки орієнтовані на певну спільноту.

Михайло Кочерган характеризує символ як явище специфічно національне, оскільки семантика символу виявляється лише в контексті світоглядної традиції певного народу, через що носій іншої культури не може декодувати символ. Процес створення символу тісно пов'язаний зі співвідношенням у мовній одиниці денотативної та фонові інформації, причому фонові переважає [2, с. 16]. Символізація, як бачимо, тісно пов'язана із процесом метафоризації, що, у свою чергу, ґрунтується на певних асоціаціях, проте образність символу значно багатша від метафоричної, оскільки не має самодостатнього значення, а свідчить про щось інше, що субстанційно не має нічого спільного з тим безпосереднім образом, який входить у склад метафори.

Таким чином, оскільки семантика символу залежить від умов його вжитку (національно-культурних, суспільних тощо), то символи української мови можуть бути розмежовані на дві групи – національні й міжнаціональні (така градація виконана Іриною Валентинівною Хлистун [3, с. 120–126] на матеріалі онімної лексики, яка побутує у поетичному мовленні, проте наведена типологія пропріативів-символів може бути застосована і для їх характеристики в інших сферах мовлення). До національних (значимих для української історії і культури) віднесено універсальні власні назви, зміст яких майже не змінюється

з часом (Шевченко, Дніпро, Київ, які постійно пов'язані з поняттями «українська історія», «національна ідея» тощо).

Крім них, національно-символічних значень можуть набувати інші поетоніми:

а) антропоніми – імена видатних українських історичних діячів, що зробили значний вклад у розвиток України (Ярослав Мудрий, Сагайдачний, Мазепа, Довбуш та ін.);

б) топоніми – назви об'єктів, які є не просто географічними орієнтирами, а пов'язані з відомими історичними подіями соціально- чи національно-визвольного характеру (Запорізька Січ, Великий Луг, Холодний Яр, Чорний Шлях тощо);

в) деякі космоніми, що символізують українську історію (наприклад, Чумацький Шлях);

г) идеоніми – назви пам'яток духовної культури, що стали знаковими у культурному розвитку України (Кобзар, Заповіт, Чотири броди та ін.);

д) інші розряди онімів, тобто окремі **прагматоніми й ергоніми** (Верховна Рада України, Дніпрогес тощо).

У свій час національно маркованими були й радянські **оніми-символи**: як позитивного спрямування (імена державних вождів, назви міст-героїв, об'єктів соціалістичних будов тощо), так і негативного (Коліма, Мордовія, Сибір тощо). Міжнаціональні, міжкультурні оніми-символи надзвичайно різноманітні і за походженням, і за тематичним складом, і за контекстуальною семантикою. Це переважно оніми двох найбільших груп – антропоніми (разом із міфонімами) і топоніми.

Перейдімо до вітонімів. **Вітоніми** за семантичною роллю в тексті розмежовуються на такі групи:

1) **символи безвідносних до часу і простору філософських, морально-етичних, естетичних категорій і понять** (Ізіда – символ вічного кохання, вірності, відданості, Іуда – символ зрадництва, Каїн – заздрості, підлості, Хам – бездуховності, ницості тощо);

2) **символи теоретичних учень, ідейних настанов, світоглядних позицій суспільства чи окремих осіб** (Піфагор, Бруно);

3) **символи епохи, способу життя** (Гомер, Роланд).

Топонімічні символи за семантикою теж поділяються на певні групи:

1) **символи – оцінки** особи чи явища відповідно до загальнолюдських морально-етичних цінностей (Гоморра, Содом, Чернеча гора);

2) **символи, що виражають психологічний стан людини або характеристику її особистості**; символічний зміст їх здебільшого okazіональний (наприклад, Ніагара, Арарат);

3) символи статусу людини в суспільстві – матеріального, соціального тощо (Везувій, Ельдорадо, Клондайк, Олімп);

4) символи часу (Карфаген, Рим, Троя);

5) символи війни, її наслідків, ширше – символи смерті (Бухенвальд, Освенцім, Хіросіма, Хатинь, Росія);

6) символи багатозначні, семантично багатопланові, до яких належать здебільшого оніми біблійного походження (наприклад, онім-символ Голгофа, який протягом тривалого розвитку у світовому культурному контексті набув значень «місце страт, страждань», «важкі випробування, подвижництво», іноді – «християнське начало»).

Інші групи онімної лексики символізуються меншою мірою, але глибина їхньої образності також надзвичайно висока (наприклад, астронім Сонце як символ не лише світла, тепла, краси, а й духовності, прагнення людини до розвитку, самовдосконалення).

«Крім узуальних онімів-символів, в українському поетичному мовленні виділяється група okazіональних поетонімів із символічним значенням. Це переважно такі оніми, які утворені шляхом онімізації апелютивів, що вже мають символічний потенціал, а в онімізованій формі він стає більш очевидним» [3, с. 125].

Такі okazіональні відапелютивні оніми-символи (апелютивоніми-символи) вживаються для вираження:

а) певних абстрактних понять – філософських, морально-етичних, естетичних категорій: (Світло, Тьма);

б) характеристики людської особистості (Князь, Лицар);

в) національної чи соціальної належності об'єкта зображення (Біла хата, Червона калина).

Безперечно, у кожної людини теж є okazіональні оніми-символи, виникнення яких пов'язане з визначальними для її долі подіями. У такому випадку символізм пропріальної одиниці ще більше втрачає зв'язок із її семантикою, оскільки ґрунтується лише на екстралінгвальних чинниках.

Ми пишемо нову історію, тому до антропонімів та топонімів хочеться додати нашої нелегкої сучасності, адже ми не маємо права не згадати наших військових, які героїчно боронили та боронять країну, та місця, які вистояли у найважчі часи:

Антропоніми серед військових України часто відображають особливості їхнього характеру, військові спеціальності або певні історичні та культурні традиції. Вони можуть бути представлені у вигляді:

Позивних – неофіційних імен, які використовуються у військових підрозділах для ідентифікації бійців:

- Волонтер-позивний Валерія Залужного
- Джміль
- Майор
- Кіборг
- Сапсан
- Гюрза
- Барс

Прізвищ відомих українських військових – які стали знаковими під час війни:

- Валерій Залужний -(у народі називають Залізний генерал)- був Головнокомандувачем Збройних Сил України в найтяжчі часи, коли Росія здійснила повномасштабне вторгнення в Україну.
- Тимофій Миколайович Шадура-людина, яку пам'ятатимуть вічно. За його хоробрість, за його впевненість – в Україні – і за його «Слава Україні!».
- Дмитро Коцюбайло («Да Вінчі») – легендарний командир «Правого сектору».
- Євген Прокопенко – командир полку «Азов»
- Олександр Требунський – відомий офіцер ЗСУ.

Імена або прізвиська історичних постатей, які використовуються як військові псевдоніми:

- Хортиця;
- Сагайдачний;
- Бандера;
- Чупринка (на честь Романа Шухевича).

Такі антропоніми допомагають створювати військовий дух і братерство, а також формують унікальну культуру серед військових України.

Що ж до прикладів топонімів у військовому середовищі України:

Реальні географічні назви, що набули військового значення:

- Острів Зміїний-його росіяни окупували у перший день вторгнення 24 лютого 2022 року. На ультиматум українським прикордонникам скласти зброю, який надійшов із російського крейсера «Москва», – один з прикордонників відповів слова, які відомі кожному, ставши символом незламності та стійкості перед значно більшим і потужнішим противником.
- Бахмут – символ стійкості українських військ.
- Азовсталь – місце героїчної оборони Маріуполя.
- Чонгар – стратегічний пункт на межі з Кримом.
- Лиман – місто, за яке точилися запеклі бої.
- Вугледар – точка серйозного протистояння.

Кодові назви районів бойових дій та укріплень:

- М'ясорубка – особливо запеклі бої на певних ділянках.
- Крематорій – умовна назва місць, де ворог зазнав великих втрат.
- Фортеця – добре укріплена оборонна точка.
- Гніздо – місце базування певного підрозділу.

Назви, пов'язані з військовими частинами або бойовими операціями:

– Кіборград – неофіційна назва Донецького аеропорту після боїв 2014-2015 років.

- Азовський бастион – символ оборони підрозділу «Азов».
- Північний вал – укріплена позиція на північному фронті.

Позивні командирів, що стали топонімами:

– Острів Да Вінчі – місце, пов'язане з бійцями батальйону «Да Вінчі».

Ці військові топоніми виконують важливу функцію у комунікації між бійцями, часто несуть символічне навантаження і стають частиною новітньої військової історії України.

Ми розуміємо, що це лише маленька частина прикладів, і, на жаль, кожен озвучений напрям можна продовжувати, адже війна триває. Ми з вами живемо тільки тому, що кожного дня за наше життя, хтось віддає своє... Хочеться згадати слова Ліни Костенко: *«Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову»*. Та поки є ті, хто тримає небо над нашими головами, ми маємо пам'ятати, що *«Свобода — це не те, що вам дали. Це те, що у вас не змогли відібрати»*.

Висновки. Отже, аналіз символічних пропріальних одиниць дозволяє зробити висновок, що більшість власних найменувань, які функціонують у такій ролі, не має безпосереднього зв'язку зі своїм внутрішнім значенням, на основі чого можна було б визначити можливі асоціації певного оніма з іншими реаліями. Водночас навіть у прямому значенні такі оніми можуть входити (і входять) до складу відповідних концептів.

Список використаних джерел

1. Кононенко В. І. Символи української мови. Івано-Франківськ : Плай, 1996. 272 с.
2. Кочерган М. П. Зіставне мовознавство і проблема мовних картин світу. *Мовознавство*. Київ, 2004. № 5–6. С. 12-22.
3. Хлистун І. В. Власна назва в українській поезії II пол. XX ст. (семантико-функціональний аспект) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 – укр. мова. Київ, 2006. 236 с.
4. Залізняка Г. М., Масенко Л. Т. Мовна ситуація Києва: день сьогоднішній та прийдешній. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2001. 95 с.

5. Лабінська Г. Топоніміка України: навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 274 с.

6. Малаш О. О. Офіційна та неофіційна антропонімія українців. *Мовознавство*. 2022. №1. С. 45-55.

*Марія КОГУТ, здобувачка Комунального закладу вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

*Науковий керівник: кандидат філологічних наук, старший викладач
кафедри української філології Комунального закладу вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» Надія СКРИПНИК*

ФЛОРИСТИЧНИЙ КОМПОНЕНТ У СТРУКТУРІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

***Анотація.** У статті акцентовано увагу на тому, що флороніми функціонують у лексико-семантичній системі мови, виконуючи не лише номінативну, а й прагматичну, оцінну та експресивну функції. Вони широко використовуються носіями мови нарівні з іншими словами. Одна з визначальних властивостей людини – здатність до символізації. Символ виступає знаком дійсності, що несе не лише предметно-образне значення, а й глибший культурний сенс.*

***Ключові слова:** флора, фразеологізм, фразеологічна система української мови, рослинний світ, символізм.*

Постановка проблеми. Фразеологічні одиниці з рослинним компонентом класифікуються за тематичним критерієм. Найчастіше вони використовуються для характеристики: зовнішнього вигляду людини, її характеру та темпераменту, ставлення до праці, взаємин із навколишнім світом. Окрім цього, такі фразеологізми можуть передавати стан здоров'я, емоційний стан або настрої. За семантичними особливостями вони поділяються на три основні групи: з негативною, позитивною та нейтральною конотацією. Отже, у мовознавстві зростає роль антропоцентричного підходу, а також вплив когнітивних і прагматичних аспектів, що призводить до перегляду або нового трактування багатьох мовних одиниць. У сучасній лінгвістиці формується когнітивно-дискурсивний підхід до аналізу фразеологічних систем.

Стан дослідження проблеми. На важливу роль фразеологізмів у формуванні етнокультурного простору вказують Л. Пустовіт, І. Скопненко, Г. Сюта, Т. Цимбалюк. Вони наголошують, що фразеологічні одиниці, поряд із лексемами, є невід'ємною складовою лексичної системи будь-якої мови.

Наразі в українському мовознавстві актуальним є вивчення фразеології у